

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN

SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN

(14:de årg.)

Utgiven av Socialdemokratiska Kvinnornas Centralstyrelse.

Stockholm 1919, A.-B. Arbetarnes Tryckeri

<p>Nr 7 Juli</p>	<p><i>Prenumerationspris:</i> 1: 80 pr helt år, 90 öre pr halvt och 45 öre pr fjärdedels år. Lösnummer 15 öre.</p>	<p>Redaktör: JULIA STRÖM-OLSSON Birger-Jarls-gatan 116, III Allm. Tel. Vasa 16 26.</p>	<p>Morgonbris' expedition: SIGNE WESSMAN, Allm. Tel. 244 36, Upplandsgatan 85, 4 tr., Stockholm. Annonser å sista sidan pris 20 öre pr mm.</p>	<p>1919</p>
----------------------	--	---	---	-------------

Några kamrater.

Undertecknad, som under våren varit ute på en mycket kort resa till Frankrike via London och på ett besök i Belgien, hade naturligtvis tyvärr ej tillfälle att närmare få studera huru våra kvinnliga partikamrater arbetade där ute. Men ett par intryck från deras liv stå dock för mig ganska klara.

Margaret Bondfield är säkerligen den av de engelska socialistiska kvinnorna, som är den intensivaste kraften i organiserandet av den socialistiska kvinnorörelsen i England. Hon var ombud på sista konferensen i Bern tillsammans med Mrs Snowden. Jag stod då i korrespondens med henne och uppsökte henne naturligtvis i London. Hon residerade i Dilke House, ett trevligt trevåningshus, där fackföreningsrörelse och propaganda i allmänhet för kvinnorna ha fått sin egen bostad. Bara personalen för att utföra allt expeditjonsarbete uppgår nog till över ett 50-tal, om den icke når upp till närmare 100-talet. Därifrån skötes ej blott fackföreningsrörelsen utan där expedieras också en mängd upplysnings- och agitationslitteratur. Man har även funnit hem där för dagen för personalen, som intager sina måltider på stället.

VIOLINSPELARE.

Arbetet föreföll att gå synnerligen lugnt och på samma gång med intensitet. Dilke House är byggt av medel från

dera på grund av avståndet, påpekade jag vid vårt sammanträffande.

(Forts. å sid. 8.)

en donation av en man och en hustru, som intresserade sig mycket för kvinnornas organisation.

Margaret Bondfield är som sagt den sammanhållande själen i detta arbete. Hon syntes hysa ungefärligen de åsikter, som besjåla oss, vilka tillhålla det svenska socialdemokratiska arbetarepartiet.

En annan typ är *Cedar Paul*. Hon hade förut under ett par år varit sekreterare för den engelska sektionen av det socialistiska internationella kvinnoförbundet. Det var i denna egenskap jag även stått i korrespondens med henne. Utan att det uppstått någon brytning mellan henne och Mrs Bondfield lämnade hon emellertid den verkställande posten i sektionen, emedan hon alltmer ville ägna sig åt att undersöka nya metoder och nya riktlinjer för socialismens förverkligande.

Hon och hennes man arbetar mycket enigt tillsammans. De giva ut propagandabroschyrer, författade av dem gemensamt, och äro själen i de möten, som allt talrikare organiseras i London för att driva fram en ny rörelse. De studera bl. a. bolsjevismen. Dess metoder kunna de ju ej närmare stu-

Som av nedanstående framgår har censuren ej släppt igenom den första artikeln om Den finska kvinnan.

Den finska kvinnan.

Av Ola Vinberg.

Efter vad ovan sagts om den finska kvinnan i mera generell mening må det något vidröras dem, som mera aktivt deltagit i den sociala kampen och betydelsen av deras insats.

Någon stormig social kamphistoria har inte den finska arbetareklassen i den bemärkelse, som exempelvis den ryska eller franska, och det är därför lätt förklarligt, att det då inte heller blivit något rum givet i densamma åt landets socialistiskt skolade kvinnor. Finland har, om man frånräknar deras Schauman, ingen revolutionär hjälte, som i offervilja och kärlek för den arbetande klassen offrat sitt liv. Som en följd av det latent trycket från Ryssland, där systemets egentliga försvarare sutto, har i Finland framväxt en mera kollektiv klasskampsanda än en rent konspirerande och terroristisk. I hela den sociala klasskampens historia spårar man endast denna kollektivitet — en i och för sig nog så ädel och löfresrik tradition, men i sådana situationer, som den som nu råder i detta land, kan det ifrågasättas om det inte skulle varit av större vikt att äga denna inre individuella skolning och rent konspirerande anda?

Såsom nu dess organisationer sönder-smulats av den hämndgiriga överklassen är det otänkbart att komma tillrätta med borgarklassens arbetarbödlar, vilka i medvetandet om att de fullväl känna masspsyken hos sitt folk kunna terrorisera detsamma utan att riskera bli tagna och personligt näpsta, såsom till exempel skett med dem, som i öster försvarade det grymma tsarsystemet.

Denna individuella skolning och ett handlande på eget initiativ ligger inte för den finska arbetaren och det kan ifrågasättas om det ens har någon djupare stadfästelse hos den intellektuellt rikare, som kämpar i massans leder. Det kan ha sitt särskilda intresse att se hur den röda ledningens män av borgarblod förhöllo sig till det i sista stund framkomna förslaget, då allt stod inför ett antingen — eller. Av en röda gardets kommandanter, som hade säte i högsta rådet, föreslogs, att inför den hotande situationen intet annat fanns än att häkta omkring 50,000 borgare och ha dessa som gisslan och så bjuda till kompromiss. Förslaget, som ur ren militär synpunkt betraktat är det enda att ta i en sådan situation och i detta fall borde tagits, förkastades av Sirola och Manner med orden: Vi skola strida med ärliga vapen. Vi ha sett resultatet av deras strid med ärliga vapen . . .

Man kan ju inte säga att man från de finska socialisternas sida försummat denna individuella och konspirerande anda inom dess leder; då man strängt

taget inte haft behov av en dylik; man har kommit tillrätta endast med massaktioner och detta har gått den finska arbetareklassen så i blodet, att den är dess evigt bestående tradition.

Och det är väl också i makt av den, som den skall kunna skapa ett annat sakernas tillstånd. Men just i detta ligger en stor fara för rent parlamentariskt arbete. Här finns ingen smidighet, ingen mästare i konsten att tygla massan, vilket inte alla gånger har vare sig moralisk eller materiell rätt att vältra fram och åstadkomma gunningar i samhället. I den finska arbetareklassens kamphistoria möter oss undantagslöst män, och det måste sägas att alla ha något av massan i och över sig. Ingen verklig individuell storhet, ingen enda med ett rent napoleonskt drag över sig som många av den ryska revolutionens kämpar, vilka voro stora utan att syans; de finska synas nog, men äro i själva verket endast pygméer. Detta har ju återigen sin orsak i så många andra förhållanden, som inte här kunna beröras. En orsak må dock något vidröras. Ett land som har "världens busigaste underklass och världens brackigaste överklass" kan inte fostra folkhjältar. Vi veta sedan gammalt att finnens symbol varit och är "den finske frälsaren"; hans puukko. I rasens rähetsdrag ligger också förklaringen till det blodbad, som de vita anställt på de röda, och den hämnd, som en gång skall utkrävas, får också ses från denna synvinkel. Om finnen generellt taget vill jag säga, att han är en stor pessimist, ja, jag ville säga en präktig medlem i en självmordsklubb. Och som massmän ha de en skalle av trä, men ett ädelt hjärta, som kan föra dem till hjältemodets högsta topp. Men endast i öppen strid och massaktion kunna de bli hjältar. Under sin vardag äro de trögheten inkarnerad, de ha intet av orientalens godmodiga eller barnliga passivitet; de äro önskningsfulla, men kunna knappast fås att reagera av egen kraft, ingen impulsivitet, ingen hastig reagens, ingen andlig ormaktighet, ingen grace och ingen — humor och detta är det oförlätligaste av allt. Nej, kniven i 'an och i 'an igen, sen man väl en gång kommit i gång. Nämnas må att under de stora revolutionsdagarna i Petrograd fick man se, att då folket segrat och började sjungande draga framåt på gatorna, vinkade massan åt de uppe på hustaken i snö och köld huttrande faraonerna och ropade: Va' f—n sitter du där och grinar illa för, kom ner och lev bland det glada och fria folket. Det må till detta sägas, att hundrade och åter hundrade av dessa faraoner, som bevisligt skjutit mängen arbetare, i glädjens stund promenerade arm i arm med de begeistrade petrogradarna. Sådant skulle aldrig varit möjligt i Finland.

Vad man saknar hos finnen är volubilitet; han är med andra ord en riktig lunkentus och detta tillsammans gör att alla deras stora frågor få surna till och här blir så det färliga jäsningsämnet,

som till slut spricker ut av sig själv med en så vild brutalitet och en så oerhörd hänsynslöshet att alla säkerhetsventiler springa och därmed är den oundvikliga katastrofen inne. Tack vare bristen på enkel anpassningsförmåga blir explosionen katastrofartad.

Revolutionsutbrottet var en följd av en i varigt tillstånd första försumlighet. Ty de stora kämparna slogos om struntfrågor och debatterade detaljer med en bulldoggs envishet. Hade Manner som lantdagens talman i verkligheten varit en stor man, hade han icke tappat tron på den egna övertygelsen och lagt Kerenskis brev om lantdagens upplösning ifrån sig oöppnat. Hade han varit en man med mod hade han högt uppläst brevet, men förklarar: "Det kan till ingen åtgärd föranleda". Ja, då hade han räddat den finska demokratin från ynkedomen och den blamage, som den själv tillfogade sig, då den deltog i nyval samtidigt som den förklarade dem olagliga.

Med sådana män är det inte gott för ett folk att gå i land med sina politiska uppgifter. Ett land med en överklass, som är andligt kastrerad, är olyckligt framför alla andra; ett land med en överklass, som är både fysiskt och psykiskt rumphuggen, kan inte bli annat än ett preferensfält för katastrofer. Hade de finska överklassmännen inte varit i avsaknad av en gentlemans särmerke: ridderlighet, och en välvilja, som kan bortse från den egna fördelen för att se andra tillfredsställda, så hade han inte blivit det blodtörstiga vildjuret i en farlig situation. Och vad som värre är: det finns inte i hela Finlands land en politiker med vidgad blick och andlig oräddhet.

Självfallet har det land, som har så små manliga personer i sin historiska kamp och sociala utveckling, inte heller några kvinnliga personer av rang och minst har det någon "revolutsia babuska"; hon kan ju komma, och såsom kampen nu artar sig ser det ut som om det skulle bli åtskilliga av den sorten. Men med blicken på vad som hänt finns det inga stora ljusomspunna gestalter, sådana som man träffar i den ryska arbetareklassens kamphistoria. Bland sistnämnda lands revolutionärer har kvinnan spelat en ofantlig roll och de flesta attentaten, som där utfördes, hade, där de inte rent av utfördes av kvinnor, dock sådana till sina upphovsmän; här gällde således en i praktiken genomförd könslik jämlikhet i slungande av bomber mot systemets bödlar. Om dessa har det så mycket blivit sagt förut, att här endast må beröras i förbigående det öde, som drabbade detta lands dödsbataljon. Om denna veta vi, att den var till föga gagn vid fronten och att den slutade i inbördes gräl, i vilket de voro nära att taga livet av sin egen överste, fru Botschkareva. Några av de överlevande kämpade mot bolsjevikerna vid Vinterpalatsets intagande och de, som inte stupade här, gjordes till fångar och så slutade deras saga. Någon kvinnlig dödsbataljon i

egentlig mening fanns inte i den finska röda armén, utan voro de kvinnor, som stredo med vapen i hand, till större delen instuckna i själva armén. Från manlig synpunkt är det inte just något som tilltalar, då man ser kvinnor ta till vapen, och det skall villigt medgivas, att då dessa kvinnor bli bragta till förtvivlan i en dylik situation, de oftast slå över i ett djuriskt inga gränser kännande hat, som inte vet av eller ens för egen del begär pardon.

Det bör dock här vad nu angår särskilt de finska flickor, som stredo i röda armén, sägas, att de långt ifrån voro vad man i den borgerliga pressen velat göra dem till "nägra prostituerade", ty denna kategori är allt för rädd om det egna skinnet och den vet, att den får sitt levebröd antingen det är röd eller vit regim i ett land. Hur stor roll de finska arbetarekvinnorna spelat i striderna ute på landsbygden är inte så gott att säga. Så mycket kan dock sägas, att någon egentlig kraft satsade de icke i själva striden mellan vita och röda, och det skall till alla tider stå som en svart skamfläck på de vitas sköld den rähets, som de läto de s. k. "ryssbrudarna" vederfaras. Man har kategoriskt förnekat, att man inte satte sitt hot i verkställighet om att med ett glödgat järn bränna dem på pannan, som ett tecken på att de varit älskarinnor till ryska soldater, men historien skall visa att det finns inte så få, som på detta sätt skändats av de vita finnarna. Hur många av dessa som leva är ej gott att säga, då de hellre sökte döden på ett eller annat sätt än att i all tid bära detta brännmärke.

Dessa kvinnor man på detta sätt skändade sökte sig ned till den röda armén och blevo där den egentliga kärnan i amazontrupperna och ingen må förtänka dem, att de inte skonade någon, som kom i deras händer. Några sköldmör i traditionell bemärkelse voro dessa kvinnor icke, ty sköldmör är en individuell företeelse och dessa voro drivna av klasshat och masspsykos. Och dock förekom här enskilda fall, där arbetarehustrur verkligen blevo sköldmör, i det de grepo till vapnen, då deras män stupat eller flytt. Och hur man ser på deras kamp, t. ex. vid försvarandet av Folkets hus på Broholmen, kan man inte få fram mer än mening och den är, att de voro heroer, som förstodo att stupa på sin post. Det har om de små unga flickor, som här stredo mot tyskarna, berättats många episoder, som fyller en med beundran, och det måste betecknas som ett fattigdomsbevis för överklassens skribenter, när de om dessa unga 16 å 17 års flickor falla uttrycket, att de voro stadens utskum och Esplanadens lätta nattgarde. Man glömmet så lätt härvidlag den egna rutenheten, om vilken man inte vill tala, och därför kan det var på sin plats, att här påminna om hur man på det mest jesuitiska sätt inrättat en avgiftsfri bordell med uteslutande finska överklassflickor, som hade den hugnesamma uppgiften att öva erotisk akrobatik

med de ryska officerarna, för att få dem över på de vitas sida, få dem till provokatörer på alla sätt och vis. Man visste att ett sådant raffinemang hade sin oemotståndliga verkan på de erotiskt livliga slaverna. Och det är en offentlig hemlighet att den officer, som borttog låsarna på de flesta fästningskanonerna och på så vis gjorde dem alldeles obrukbara, fick i kompensation förutom de 10,000 äkta marken några natters avgiftsfri erotik med en ung och, för all del, vacker borgarflicka... Men vad gör man inte för segern...

Om dylikt är man nog förtegen, men drar sig inte för att beteckna de arbetarehustrur och döttrar, som försvarade sitt Folkets hus, som vanliga gatans flarn, vilket den politiskt gröne herr Artur Eklund gjort i Dagens Press. Han fick ju också sin älsklingstanke igenom, att man utan vidare skulle skjuta alla kvinnor, som kunde misstänkas för att ha tagit till vapen. De hade ingen mänsklighet kvar mera, så föll hans uttryck, och i den anda handlade man också ute på Lathis nätterna strax före pingsten, då man sköt sammanlagt 190 kvinnor.

Förnämligast var det unga flickor, som kämpade med gevär i hand, och de som kunde iakttaga deras kamp, särskilt ute på Broholm, tala med vördnad om dessa unga, som stupade på sin post. Många fördes dock som fångar till lägren eller kasernerna, där de i likhet med sina manliga kolleger fingo utstå fruktansvärda plågor.

En gång, då den finska revolutionens historia skall skrivas, kommer ett stort rum att givas åt de finska arbetaredöttrar och hustrur, som in i det sista stodo i kamp mot de övermäktiga tyskarna. De skola alltid minnas och äras av kommande släkten och sent skall glorian kring deras huvud förblekna. Sena tidens barn skola, då de besöka de gravkullar, som gömma stoffet av dessa kvinnor, strö tacksamhetens blommor däröver och alltid bevara i tacksamt hjärta minnet av de första kvinnliga pionjärerna i den finska arbetarerevolutionen 1918...

Sommarbilder.

Två pojkar stå och meta. Lyckan är god, för den ena gossen drar upp en liten sprattlande mört. Med synbart intresse undersökes fisken, varpå han rivs av kroken och slänges ut i vattnet igen. En gammal fru, som åsett gossarnas framfart, går fram och förmanar. Hon talar vackert om att även en fisk är ett levande väsen. Om gossarna tycker att det är roligt att meta ska' ni slå ihjäl fiskarna med ens. Det är mycket grymt och fullt att först slita sönder deras munnar och sedan kasta dem ut i vattnet. Här göra icke gossarna, vad de bruka i vackra söndagsskolhistorier, lova bot och bättring. De titta under lugg på varandra, varpå den äldsta, en tioåring, spottar ut i vattnet och säger:

— Va' fan behöver den där käringen bry sig i de här!

Så tåga de bort med bibehållen krigsära.

Gumman ruskar på huvudet och ser ledsen ut.

— Ack ja, suckar hon, de barnen...

*

I en backe bakom en uthuslänga sitter ett lag pojkar under 15 år. Intresset är riktat på en cigarrett, som vandrar ur mun till mun. En kortlek, köpt av pengar de fått genom att stjäla mors sockerkort och sälja till lönnbrännare, cirkulerar. Med tobaksspott, råa svordomar, kortleken och oanständiga historier de hört av de fullvuxna kortspelarna fördriva barnen eftermiddagen. På kvällen gå de än med tomma, slöa, glämiga ansikten. Hållningslösa, utan den ungdomens spänstighet, som vittnar om gryende karaktär och vilja.

Häggen doftar, solen går ner i guld och fåglarna slå sina drillar.

Men icke för dessa arma.

*

Det är friluftsteater i kväll. En fin och fostrande pjäs ska' uppföras. Åskådare finns det, intresserade och tysta. Längre bort sitter ett lag unga män och kvinnor, som icke sökt sig fram att höra och se. De uttrycka ett starkt missnöje med att skräpet räcker så länge. Stoj och tomt skratt. Flabbskratt. Då teaterpubliken går hem möter den danspubliken, stora skaror unga människor. De stå i flockar och vänta att pjäsen ska' vara slut. De komma gående med trötta fötter efter den långa dagens ansträngande arbete, en del slöa och tomma, andra med livlusten sprudlande ur ögonen och med rytm i gången. Många otäckt fräcka, sinnliga.

Det är sommarnatt, en utsägligt skön sommarnatt, som den är här uppe i Norrland. De ljusa trolska nätterna, med stämning och obeskrivlig skönhet.

Förnatten dansas bort. Men det är icke endast natten som försvinner. För många, ack, alldeles för många, går det renaste i själen bort. En liten gnista av själ och intelligens, en vilja till det goda, det ideellt upphöjda försvann.

*

Vi stå och titta och bli vemodiga. Detta är ju vårt materiel. Detta är vår ungdom, vårt hopp!

Och en av oss frågar: Är det för dessa vi arbeta? Är det dem vi vilja dana till härliga kämpar, till fria människor med ansvar? Är det underligt, frågar hon förtvivlat, att kalkborgarna hänle åt oss? Kunna de se oss igenom den hopen? Vad ska' dessa ge släktet, samhället? Vad?

*

O, I mödrar! Ni kvinnor i hem och i industrin. Sen I icke förödelsen? Sen på barnen — demoraliserade. Titta på ungdomen — kortleken, lönnbränningen, One step och jumpning. Sen på

Socialistiska utopier i forntiden.

För Morgonbris av Erik Hedén.

III. (Sista artikeln.)

I och med sin Stat hade Platon tänkt socialismen färdig. Återstod nu endast att förverkliga den. Det skulle nog icke bli så svårt, trodde han. Visserligen hoppades han föga av demokratin men dess mer av det upplysta enväldet. Antag att en filosof finge högsta makten i en stat — och någon enda gång skulle väl det inträffa — vad vore då naturligare än att denne införde den Platonska filosofstaten? Och när den väl blivit införd på en plats, skulle nog alla vilja efterlikna den.

Med ungdomlig optimism trodde sig Platon finna denne mäktiga och upplysta filosof i militärdespoten Dionysios, vilken enväldigt styrde Siciliens största stad, Syrakusai. Platon reste dit och mottogs av potentaten med stor ståt. Men inom kort tog saken en annan vändning — säkerligen därför att Platon envist ville hava den lysande och maktlystna enväldsherren att förvandla sig till en fattig filosofledare i en socialistisk stat. Dionysios gjorde ett effektivt slut på de där otrevliga politiska diskussionerna genom att helt enkelt och simpelt utlämna Platon till hans lands fiender, spartanerna, vilka otacksamt nog — ty Platon hade i hög mån format sin idealstat efter Spartas mönster — sålde honom som slav; lyckligtvis vart han friköpt av en filosofisk kollega. Utan att låta avskräcka sig gjorde dock Platon ett nytt experiment i fursteomvändelse, denna gång med Dionysios' likanämnde, lika brutale men mindre duglige son. Även denna gång vart resultatet blott att han själv råkade i livsfara.

Dessa personliga erfarenheter och —

döttrarna. O, låt mig slippa tänka. Icke kärlek, den allt annat uppslukande kärleken driver dem. Nej, lyxbegäret, lättsinnet! De dansa bort sin själ, de slöa bort det pund naturen givit dem.

Och vi kvinnor, vad göra vi? Vi se detta, se att det är galet ända från början, ruska på huvudet och säga:

— Ack, den ungdomen!

Är det nog med detta? Är det nog med att vi ge dem mat, kläder och hus rum? Är det icke något annat, som är mycket viktigare?

Vad gagnar dig all världens rikedom, om du förlorar din själ!

Håller icke vår ungdom på att dansa bort sin i nöjesvirvelns brusande lättsinne?

D i s a V ä s t b e r g .

sannolikt i vida högre grad — tidens allmänna politiska tillbakagång måste driva Platon till tvivel på sitt statsideals möjlighet. Han skrev på sin ålderdom en ny bok, däri han sökte skildra ej längre den obetingat bästa utan blott den bästa möjliga staten. I denna bok, *L a g a r n a*, förklarar han att en förnuftig stat ej kan grundas på nuvarande egendomsförhållanden. Den kräver en revolution av dessa. Men en revolution vill ej Platon förorda. I stället vill han att en viss grupp medborgare skall sammansluta sig och uppbygga en stat efter hans linjer, exempelvis genom att grunda en koloni. Dock vågar han nu ej ens för denna nya stat vidhålla sina gamla linjer i deras fulla stränghet. Han måste avpassa dem efter den mänskliga naturens bristfällighet.

Därför fordrar han nu ej längre att statens förnämsta borgare skola vara egendomslösa. Alla medborgare skola tvärtom vara jordägare. Men jordegendomen skall vara fördelad i lika lotter, av vilka ingen får innehava mer än en. I fråga om rörligt kapital måste större egendomsolikhet tillåtas, men även härvidlag får ingen äga mer än ett visst bestämt maximum. Arvsrätten är mycket strängt avgränsad och reglerad. Söner till relativt rika män få ej mottaga ytterligare arv, yngre söner, som ej kunna ärva sin far, skola i stället ärva sonlösa borgare. Ty, inskräpper Platon ytterst skarpt, all egendom är i grunden statens.

Handeln och varuutbytet äro reglerade på ett sätt, som erinrar om de av oss nyss genomlevda kristidsrestriktionerna. Producenterna äro skyldiga torgföra en viss del av sin produktion på bestämda tider och sälja dem enligt av staten fastställda maximipris. Införsel och utförsel skall inskränkas så mycket som möjligt, men den som måste ske får ej hindras av några tullar. Vidare få inom staten ej ädla metaller användas såsom pengar, utan måste ersättas av mynttecken, vilka ej äga något värde utanför statens gränser. Hela affärslivet måste äga rum inför offentligheten.

Statens borgare förrätta själva intet kroppsarbete. Jordbruksarbetet överlämnas åt livegna. Hantverket åter skall drivas av fria men icke röstberättigade främlingar. Denna klassindel-

ning erinrar mycket starkt om Spartas. Likaså är Platons statsförfattning numera ännu tydligare än förr uppbyggd efter Spartas mönster. Den bygger på allmän rösträtt hos de fullmyndiga borgarna, men gör ämbetsmännen till statens ojämförligt starkaste makt. En folkförsamling finns, men dess beslut skola bekräftas av ämbetsmännen, ibland även av prästerna. Borgarna få delvis välja ämbetsmän, dock vanligen medels indirekta val eller medels inskränkt valrätt. I andra fall fyller ämbetsmannakåren sina egna vakanser. De högsta ämbetsmännen, "lagvaktarna" eller "riksföreståndarna", äga en synnerligen vidsträckt makt, likaså ledarna av undervisningsväsendet. Det stora rådet, vilket närmast motsvarar vår riksdag, fast det alltid är samlat, väljes av alla borgarna men bland kandidater, som till större delen utsetts av och bland de rikare borgarna. Dessutom finnes ett annat råd, kallat "det nattliga", därför att det skall sammanträda vid morgongryningen. Det utövar statens högsta moraliska och rådgivande myndighet.

Familjen vill nu Platon ej längre avskaffa. Men såväl den som medborgarens dagliga liv står under sträng statskontroll. Kvinnans rätt att välja den man hon älskar respekteras i denna fantasistat om möjligt ännu mindre än den gjorde i verkligheten. Ej kärleken utan statsnyttan skall vara äktenskaps ledande princip. Dock har Platon ej alldeles glömt kravet på kvinnans frihet. Hon skall ej blott bli delaktig av samma kroppsliga och andliga uppfostran som mannen utan därtill också få en viss övning i krigets konst, dock icke för att ständigt göra krigstjänst men för att i nödfall kunna hjälpa till med försvaret av hem och härd och överhuvud för att lära sig bli modig. Uppfostran gäller fortfarande för Platon som en statsförvaltningens huvuduppgift. I dess tjänst vill han fortfarande öva en mycket sträng, ja, trång kontroll över den andliga kulturen. Dock tillåter han nu skådespelsdiktarna att finnas till i hans stat, förutsatt dock att de dikta ytterst moraliskt. —

Platon fick lika litet se sin näst bästa stat förverkligad som sin bästa. Det gick utför med Hellas, utför med dess

frihet, utför med dess livskraft. Ingen förnuftig hellen kunde hoppas, att dess folk skulle skapa några socialistiska samhällen. Men socialismen dog ändå ej genast. Den flydde ur de allvarligt menade reformförslagets värld till drömmarnas.

Vi hava underrättelser om några dylika drömstatsbilder. Viktigast är en, vars upphovsman, Iambulos, tydligen var en filosof av stoikernas upphöjda skola. Stoikerna erkände alla människors, även slavarnas, mänskliga rättigheter, de förkunnade en renare religion, en ädlare moral än den gängse. En fläkt av deras anda märkes ock hos Iambulos.

Hans stat är belägen på en ö långt nere i södra oceanen. Denna ö är i överflödande rikedom utrustad med alla naturens härligheter. Människorna bliva där 150 år. De leva i ett samhälle, som tydligen är socialistiskt, ehuru det ej uttryckligen karaktäriseras som sådant. Öns invånare bo i grupper, vilka var och en styras av en "anförare", en äldste; styrelsesättet är alltså ej heller hos Iambulos demokratiskt. Några slavar omtalas icke; alltså synes stoikernas mänsklighetsideal ha åstadkommit en märklig humanisering av samhällsmoralen sedan Platons tid. De besvärliga arbetena utföras av alla samhällets medlemmar i tur och ordning.

Kvinnogemenskap råder emellertid därstädes liksom i Platons stat. Även hos Iambulos skola de svaga barnen dödas, för övrigt på ett mycket originellt sätt: de få giva sig ut å flygfärd, ridande på vissa underbara fåglar som bo på ön; om de ramla av dessa och slå ihjäl sig så anses de ha varit ovärdiga att leva. Kunnade de klara experimentet, hade de tydligen kunnat bliva första klassens medborgare även i en flygartid som vår. Egendomligt är att å denna ö t. o. m. döden är socialiserad. När en dess invånare levt över sitt långa livs mått och blivit helt orkeslös, får han lukta på en ört, som sänker människan i en ljuv sömn, varur hon omärkligt glider in i döden. —

Iambulos' utopi är den sista nämnvärda under antiken. Förfallets tid var nu ohjälpligt inne. Socialismen dog bort t. o. m. i drömmens värld. Men det kom i och med renässansen en tid, då antiken åter levde upp och då levde även socialismen upp. Ty socialismen lever upp i var och en av mänsklighetens stora tider. Och då lever också utopismen upp. Ty utopismen är socialismens idealism, och idealismen är socialismens storhet.

Tyska deportationer av franska kvinnor.

Den franska organisationen för kvinnorösträtt, Union Française pour le Suffrage des Femmes, har, sedan vapenstilleståndet inträtt och de ockuperade områdena befriats, företagit en undersökning rörande omständigheterna vid de s. k. deportationerna år 1916, civilbefolkningens bortförande från sina hem till tvångsarbete i andra trakter. Undersökningen gäller särskilt kvinnornas behandling och innehåller skildringar från ett antal deporterade kvinnor; deras namn uppgivas av lätt insedda skäl icke, men deras namn, som samlat uppgifterna, tillhandahållas för vem som önskar kontrollera desamma av föreningens sekretariat, 53 rue Scheffer, Paris. Undersökningen omfattar städerna Lille, Roubaix och Tourcoing.

Denna undersökning har av Union Française pour le Suffrage des Femmes tillställts L. K. P. R:s verkställande utskott med anmodan att göra dess innehåll bekant inom Sverige:

Av handlingarna framgår:

att det motiv de tyska myndigheterna angåvo för den avhandlade åtgärden var livsmedelsbristen i ifrågavarande städer; de evakuerade skulle genom jordbruksarbete själva bidra till sitt uppehälle och skulle i övrigt i mån av behov underhållas ur de tyska arméförråden;

att från Lille bortfördes 4,256 kvinnor, från Roubaix 1,628 och från Tourcoing i april 772, i slutet av maj en annan skara, vilkens antal icke uppgivits;

att kvinnorna tillhörde alla åldrar, stånd och yrken;

att under transporter, vilka varade flera dygn, män och kvinnor, prostituerade och oförvitliga, inhystes om varandra;

att de fördes till olika orter i Ardennerna, där de sysselsattes delvis med jordbruksarbete, men i stor utsträckning även med rent fiktivt arbete: flyttande av ved från ett ställe till ett annat och sedan tillbaka igen, uppsamlande av tomma konservburkar m. m.;

att kvinnorna, fortfarande prostituerade och icke prostituerade om varandra, inlogerades i stallar, lokar och övergivna, mer eller mindre demolerade hus, mestadels utan annat att ligga på än dålig halm;

att födan var ytterst otillräcklig;

att de om nätterna utsattes för soldaternas försök att intränga till dem genom bristfälliga dörrar och fönster, vilka kvinnorna så gott sig göra lät barrikerade; de skiftade sins emellan att hålla vaktjänst hela nätterna igenom;

att man sökte ingiva ortsbefolkningen den föreställningen, att samtliga deporterade kvinnor tillhörde de prostituerades klass;

att varenda kvinna utan undantag underkastades preventiv besiktning;

att såväl detta som arbetet skedde under bevakning av väpnade soldater och under ytterst brutal behandling;

att eftergift för soldaternas önskningsar medförde lättnader i arbetet och bättre behandling, medan vägran ledde till hårda bestraffningar under allehanda förevändningar; att under juli månad en del kvinnor skickades tillbaka till sina respektive hem sjuka (enligt uppgift från Roubaix i flertalet fall veneriska sjukdomar);

att resten hemsändes under november;

att förbindelsen mellan de deporterade och deras släktingar var avbruten, på somliga ställen tilläts brevs avsändande dock mera sällan än för krigsfångar; en del föräldrar erbjödos att korrespondera med sina döttrar, ifall de ville förklara, att dessa avrest frivilligt;

att, i Tourcoing, ett sextiotal kvinnor i juni 1917 instämades inför de tyska kommandomyndigheterna och förelades till undertecknande ett protokoll, där de anklagelser rörande de deporterade kvinnornas behandling, som under mellantiden framkommit i den franska pressen, till alla delar förnekades; endast 5—6 undertecknade, de övriga nekade och straffades härför med 14 dagars fängelse i en fuktig källare.

Conseil International des Femmes och en deputation av ententeländernas rösträttskvinnor ha den 10 mars samt särskilda deputationer från Förenta staterna och Frankrike den 14 och 17 april 1919 hos den i Paris samlade fredskonferensen anhållit, att de tyska myndighetspersoner, som beordrat och utfört dessa övergrepp, måtte härför ställas till ansvar enligt allmän strafflag. Det betonas, att detta krav icke gäller enstaka handlingar under kriget, i visa fall ännu mera upprörande än dessa, men utövade "dans le feu de la bataille, par des soldats ivres de sang", utan endast åtgärder, som kallblodigt beslutits och beordrats av de tyska militärmyndigheterna.

I det vi härmed villfara de franska rösträttskvinnornas begäran om offentliggörande av undersökningens resultat vilja vi såsom kvinnor uttala vårt varmaste medlidande med de olyckliga, vilka varit offer för denna behandling. I djupet av vår själ äro vi upprörda över dessa oerhörda övergrepp mot en lugn och försvarslös befolkning, och i mänsklighetens och rättfärdighetens namn instämna vi i de franska och interallierade kvinnornas fordran, att de skyldiga måtte ställas till laga ansvar.

Landsföreningen för Kvinnans politiska rösträtts verkställande utskott.

I ovanstående uttalande instämna:

Vita Bandets verkställande utskott.

Socialdemokratiska kvinnornas centralstyrelse.

Upprop!

Skärgårdens soc.-dem. kvinnoklubb hade i onsdags möte å Folkets hus i Lervik. Bland annat dryftades nykterhetsfrågan. Detta på grund av vissa tecken på, att vårt folk hotas av en stor rusdrycksflod, som om den ej hindras kan anställa lika stor skada som det fruktansvärda kriget gjort. Mötet enades om att vädja till alla nykterhetsvänner, som äro besjälade av tanken på att Sverges folk skall gå en ljus och lycklig framtid till mötes att enigt protestera mot varje åtgärd i antydd riktning. Vi bedja därför, antag resolutioner med hänvändelse till regeringen att avslå kontrollstyrelsens begäran om rättighet att försälja sulfitsprit till förtäring. Vi medlemmar av Söderhamns skärgårds socialdemokratiska kvinnoklubb bedja: Hjälp oss för kvinnornas, hemmens och det uppväxande släktets skull.

Lervik den 26 mars 1919.

Söderhamns skärgårds socialdemokratiska kvinnoklubb.

Riksförbundet för Sveriges husmodersföreningar.

Bildat på husmoderskonferensen i Stockholm
11—12 juni.

Den stora husmoderskonferensen, vilken resulterade i bildandet av "Riksförbundet för Sveriges husmodersföreningar", hölls den 11 och 12 juni i Stadsmissionens samlingssal i Stockholm.

Konferensen öppnades onsdagen den 11 av t. f. generaldirektören Gunnar E. Huss, vilken i sitt inledningsföredrag uttryckte sin glädje över den stora tillslutningen till konferensen och över det intresse, som ägnats densamma från statsmakternas sida. Då man numera icke kan anse något yrkesområde för litet eller för speciellt för att detsamma icke skall kunna samla sina utövare till gemensamma strävanden inom en förening, uttryckte talaren sin stora förvåning över att tanken på husmodersföreningar så sent kommit till förverkligande.

Tack vare dyrtiden insägo Sveriges husmödrar vikten av gemensam strävan inom en förening. Att husmödrarna insägo detta så sent, torde vara en av orsakerna till att vårt läge blev så svårt samt att de reglerande myndigheterna icke möttes av erforderlig förståelse och anpassningsförmåga bland befolkningen. Då föreningarna tillkommo så sent, voro de icke av så stor direkt nytta, som de — enligt talarens mening — kunde ha blivit, om tanken förverkligats litet tidigare. Men, även om deras betydelse icke varit så stor, ha de i alla händelser definitivt brutit väg för tanken på hemmens och hushållens livsfrågor.

Då nu kristiden mer och mer lättar, ställer sig gärna den frågan: Skall även husmödrarnas form för inbördes självhjälp upphöra i och med kristidens avskrivning? Detta bör icke ske, framhöll tal. Man har nämligen nu kommit till insikt om, att husmoderns uppgift är av så stor betydelse och karaktär, att den väl kan motivera en sammanslutning för sin verksamhet, dels inåt, bland och för husmödrarna, dels utåt gentemot stat och kommun i deras behandling av hushållens och hemmens särskilda angelägenheter. Denna uppfattning har — framhöll d:r Huss — delats av socialstyrelsen, som tillstyrkt medel för konferensen, och av regeringen, som beviljat medlen — 3,000 kr. Talaren uppdrog därefter i breda drag de närmare linjer, efter vilka husmodersföreningarna troligen komma att gå nu efter kriget, samt uttalade slutligen en önskan om deras lycka och framgång nu och i framtiden.

Sedan interimstyrelsens ordförande, fru Agnes Ingelman, med några hjärtliga ord hälsat de närvarande välkomna och uttalat förhoppning om framgångsrikt arbete, utsågs till konferensens ordförande fru Ezaline Boheman.

Första talarinna var fröken Ida Norrby från Uppsala, vilken höll ett längre med spännt intresse åhört föredrag om kvinnans gamla och nya plikter, därvid hon framhöll hemmens utomordentligt stora betydelse för danandet av karaktärer, vilka senare skola bilda det nya samhället. Bland annat yttrade talarinnan: I denna tid, då mammonskulten är större än någonsin och ungdomsbrotts-

ligheten tilltar, inrättar man ungdoms- och yrkesskolor, barn- och ungdomsdomstolar. Dessa förmå dock intet, om de icke stå i samband med hemmen. Skolan skall ha ett stöd i hemmet och kvinnan skall, som hemmets representant, låta sitt ord väga tungt, där hennes egenart kan komma hemmet till godo. Vi få vara med om att stiffta lagar, och vi måste sätta in all vår kraft för att få goda lagar. Men goda lagar äro icke tillräckliga, ty man måste också ha laglydiga medborgare, och för att få sådana måste kvinnorna i dessa tider sluta sig samman till ömsesidig hjälp och ömsesidigt stöd.

Efter fröken Norrbys föredrag lämnades en del meddelanden av ombud från de olika lokalföreningarna. Av dessa meddelanden framgick, att föreningarna, trots sin i regeln stora "ungdom", kunnat glädja sig åt stor tillslutning och stort intresse. Medlemmarna ha även i mångahanda fall haft stor nytta av dessa föreningar.

Fröken Sigrid Göransson, Sandviken, höll därefter ett längre föredrag om husmoderssammanslutningarnas betydelse ur nationell och social synpunkt. Den kvinnliga sakkunskapen borde, enligt talarens mening, fullt få komma till sin rätt. Den saknar ingalunda uppgifter, ty värden av psykiskt och fysiskt försummade barn, fattigvård, rashygien, pedagogi, kindergården, arbetsstugor, tuberkulosens bekämpande m. m. hör väl den kvinnliga sakkunskapen till. Talaren lämnade därpå en del praktiska råd angående arbetskraftens fördelning i hemmen och i det kommunala arbetet.

Fröken Anna Åbergsson, vilken höll ett föredrag om koloni- och hemträdgårdsverksamheten, ansåg, att trädgårdsodling särskilt väl lämpar sig för att komma upp på husmodersföreningarnas program. Om denna med verkligt intresse omfattas av hemmens kvinnor, kan den bli till stor nytta för såväl landets som städernas bebyggare. Efter att ha utvecklat hemträdgårdens stora betydelse framhöll talaren, att trädgårdsarbetet, när normalarbetsdagen går igenom, får en mycket stor uppgift att fylla, då produktionen för det egna hemmet då blir en så gott som absolut nödvändighet, och denna produktion kan väl icke ta en naturligare form än just odlingen.

Andra dagens förhandlingar inleddes med två synnerligen givande och med stort intresse omfattade diskussioner. Den första inleddes av fröken Lisa Landergren, vilken talade över ämnet: "Sammanslutningarnas betydelse ur husmoderssynpunkt" och den andra av fröken Laura Näsholm, Sundsvall, vilken talade om "Förslag till olika arbetsme-

toder för husmodersföreningarnas verksamhet".

Konferensens viktigaste ämne, bildandet av husmodersföreningarnas riksförbund, inleddes med ett föredrag av fru Agnes Ingelman, vilken utvecklade det föreslagna riksförbundets program och arbetsuppgifter samt framhöll betydelsen av att de många spridda husmodersföreningarnas verksamhet utmynnade i ett gemensamt centrum, vilket i sin ordning kunde förmedla livgivande impulser från den ena orten till den andra. De olika småföreningarna skulle utan inbördes tvång andock kunna utveckla sig i den riktning respektive ortsförhållanden kräva och alldeles icke behöva kopiera varandra.

Efter föredraget lämnade fru Ingelman ett referat av sakkunniges utlåtande angående de linjer, efter vilka husmodersföreningarna hittills arbetat samt de utvecklingslinjer de anses böra följa, samt föredrog till slut det kända förslaget till stadgar för riksförbundet.

Efter en längre diskussion, däri många talarinnor uppträdde för och emot riksförbundstanken, beslöts bildandet av ett husmodersföreningarnas riksförbund under namnet "Riksförbundet för Sveriges husmodersföreningar". Beträffande den ekonomiska sidan av saken fattades intet beslut. För utredigerandet av stadgar utsågs en redaktionskommitté, bestående av fru Anna Wicksell, fru Agnes Ingelman och fröken Kerstin Hesselgren.

Till interimstyrelse för förbundet valdes fru Agnes Ingelman, ordförande, fru Anna Wicksell, fru Oda Berg, fröken Laura Näsholm, fröken Ida Norrby, fröken Thora Holm, fru E. Willén och fru Ingrid Wickman. Till suppleanter valdes fröken Sigrid Göransson, fru Lisa Landergren, fru Märtha Brydolf, fru Jenny Bergkvist-Hansson och fröken Aina Montell.

Efter ett föredrag av fröken Maria Aspmann över ämnet "Husmödrarna och de nya praktiska ungdomsskolorna" förklarades konferensens förhandlingar avslutade.

Bert.

Gynna Morgonbris' annonsörer.

Prenumerera på Morgonbris.

- Pris för helt år kr. 1:80 -

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan 33
n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- och utländska nyheter

Damkappor, Dräkter och Kjolar

till billiga bestämda priser. Obs! Beställningar utföres till billiga priser.

Litteratur.

Anna Björkman: Ett hus på slätten. Albert Bonnier.

Det är en trist historia om en ojämn kärlek mellan en fattig skånsk husmanstös och en rik skånsk bondson.

Man kan instämna i vad som sagts om denna bok, att den ej verkar absolut äkta skånsk i miljöskildring och vissa personval. Men att den skulle vara ett uppkök på Ibsens och Björnsons läror, därför att den manliga huvudrollen är osympatiskt tecknad, är ju ett rent nonsens — med all respekt för den självsäkra kritiker, som kommit med detta påstående!

Det är sannerligen allt för vanligt i svenskt bygde- och bondeliv, att en rik och stötig bondson roar sig litet med den gödtrogna tjänsteflickan och att sedan modern eller fadern eller båda kör i väg henne, för att någon skall behöva gå över till de norska mästarna för att få en "typ".

Ett annat moment i boken har också svårt kritiserats. Flickan är nämligen stolt; hon går ej hem till sina föräldrar i sin olycka, utan går i än. Det är på vintern. När våren kommer sitter hennes f. d. fästman och metar och så händer det att han fastnar med kroken i något, drar och drar, som man gör när man känner att man fått något på. Detta befinner då vara något ohyggligt. Kroken har fastnat i håret på den flicka han en gång älskat och sedan på sin moders uttryckliga befallning övergivit. Detta har nu betecknats såsom något absurt. Varför det? Hur många gånger ordnar ej vårt öde om ohyggliga tillfälligheter, som äro långt mindre förtjänta. Ja de flesta fullkomligt oförtjänta, efter vad man kan se och döma. Således behöver väl ej händelsen vara vare sig okonstnärlig eller överklig därför att den är grym. Frågan är nu hur den skildrats. För min del tycker jag att boken med sina karga människor, sina tattare och omgivningen i övrigt mycket hellre kunde tänkas försiggå i en halländsk by för tjugu, trettio år sedan, än på den feta skånska myllan, där dock välståndet skapat ett gemyt, efter vilket man förgäves söker hos någon av de i boken handlande människorna. Även stilen är ännu osäker, osjälvständig.

Men boken behandlar ett problem, som aldrig blir löst förrän kvinnorna lösa det själva. Ty ingen, jag säger ingen, man förstår det så, som det skall förstås. Därför gör ej heller denna litteratur någon lyckta bland dem. Som den dock är avsedd för!

J. S. O n.

Rösträttssegerens firande.

Som till förra numret vi i pressläggningsögonblicket endast kunde få med några rader om festligheterna för firandet av vårt vunna medborgareskap, så återkomma vi i detta nummer med några kompletteringar.

Till de socialdemokratiska kvinnornas möte i Folkets hus på f. m. sände L. K. P. R:s centralstyrelse, som var samlad i Stockholm, en deputation av fruarna Anna Wicksell, Ebba Palmstierna, Augusta Tonning och fröken Jenny Vallerstedt, som överbringade följande hälsning:

Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt samlas i dag för att högtidligt samla svenska riksdagens grundläggande beslut om rösträtt och valbarhet för Sverges kvinnor. Under den långa kamp, som föregått detta beslut, ha vi kvinnor stått tillsammans utan avseende på partiställning och samhällsuppfattning i övrigt. Särskilt ha de socialdemokratiska kvinnorna, vilka arbetat för rösträtten inom sina egna organisationer, alltid stått att finna och alltid varit beredda att delta på var gång ett samlat uppträdande var nödvändigt eller önskvärt. Då vi nu sända eder vår hjärtliga hälsning med tack för allt gott samarbete för det gemensamma målet, är det med en innerlig önskan, att den solidaritetskänsla, som den gemensamma kampen utvecklat hos oss alla, måtte bli en bestående vinst även i framtiden. Det är så mycket som förenar oss kvinnor, även utanför våra egna närmaste intressen; det är vår gemensamma omsorg om hem och härd, vår vård om släktet, vår, de svagas, motvilja mot våld och våld. Kanhända gå vi mot svåra tider. Den kamp mellan staterna, som började i brottsligt lätt sinne för snart fem år sedan, har dragit med sig en fortsättning inom staterna av djupare innebörd. Detta gäller också vårt samhälle. Må vi kvinnor allt framgent kunna stå tillsammans i strävan att giva denna kamp mänskliga och fredliga normer. Den politiska rösträtten är och bör vara för oss alla medlet att skapa samhällsrättfärdighet; må vi även i framtiden kunna stå sida vid sida, kämpande för och vinnande det rättvisa och moderliga samhälle, där ingen behöver andligen eller lekamligen hungra.

Detta är den systerliga hälsning L. K. P. R:s centralstyrelsen ur djupet av våra hjärtan önskar framföra till eder på denna vår gemensamma högtidsdag.

Hälsningen gjorde ett högtidligt intryck hos alla och djupast hos de kvinnor, vilka under en lång följd av år inom våra leder arbetat för förstälse för kvinnornas medborgareskap.

De socialdemokratiska kvinnornas centralstyrelse besvarade denna hälsning vid L. K. P. R:s stora och stäm-

ningsfulla fest på middagen i Auditorium: Därom skriver Rösträtt för kvinnor:

Ett av de stämmingsfullaste ögonblicken i denna rikt givande fest inträffade nu, då en deputation av de socialdemokratiska kvinnorna, som tidigare haft ett möte i Folkets hus, intågade på estraden med sin röda fana och Anna Lindhagen som ordförande. Hon yttrade några varmt kända ord om den solidaritet, som präglat kvinnornas arbete och framförde denna hälsning:

Till Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

Då vi kvinnor i dag efter mångårigt, skiftande, på olika vägar utfört arbete för vårt gemensamma mål, medborgarrätt åt Sverges kvinnor, nu för en dag kunna låta arbetet vila för att glädja oss åt den vunna framgången, är det de socialdemokratiska kvinnorna en kär plikt att uttala vårt erkännande av det synnerligen värdefulla arbete Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt utfört i organisationens och upplysningens tjänst.

Med oegennyttigt, initiativrikt arbete har Landsföreningen genom sin politiska neutralitet kunnat vid viktiga tillfällen sammanföra och ena de spridda kvinnokrafterna till gemensamhet i det krav, om vilket vi alltid stått eniga: — medborgarrätten.

Då vi nu gå en ny framtid till mötes, där vi å omse håll på ett effektivare sätt än hittills hoppas få arbeta för de idéer, vi tro på, uttala vi den förhoppningen, att fortfarande som hittills den ärliga viljan att gagna land och folk även framdeles skall föra kvinnorna sanman att bevaka gemensamma intressen.

Socialdemokratiska kvinnornas centralstyrelse.

Under dagens lopp kommo till centralstyrelsen följande telegram:

Finlands socialdemokratiska kvinnor lyckönska klassyskonen i Sverge i anledning av vunnit seger uti rösträttskampen. Måtte segern medföra nytta åt socialdemokratin och hela världens proletariat.

Finlands socialdemokratiska kvinnoförbund: Elin Fagerholm. Hilda Seppälä.

Våra hjärtliga lyckönskningar till kvinnorösträtten. Måtte den bli till gagn för den socialdemokratiska kvinnorörelsen.

Finska lantdagens socialdemokratiska kvinnor genom Miina Sillanpä.

Karlskoga soc.-dem. kvinnoklubb, samlad till fest. Med glädje hälsa vi den nya tiden. Ansvar känna vi. Viljan ha vi.

Med partihälsning.

Klubben.

En hälsning från Norrtälje socialdemokratiska kvinnoklubb.

Ordföranden.

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Bjuv.

Bjuvs kvinnoförening avhöll ordinarie möte söndagen den 25 maj. Många viktiga inro organisationsfrågor behandlades och valdes styrelse för kommande arbetsår. Fyra nya medlemmar gingo in i vår förening. Det synes som kvinnorna här hade fått mera intresse nu, ty på senare tiden ha vi fått in nya medlemmar vid varje möte. Vi ha den fasta förhoppningen, att under det kommande arbetsåret få in allt flera. Det fördras ännu mycken upplysning bland oss kvinnor här för

att nu kunna följa med i den politiska utvecklingen.

Det angenäma mötet avslutades med kaffedrickning, deklamation och sång. Även beslöt mötet att ställa till en utflykt i det gröna söndagen den 15 juni.

Med kamrathälsning. K. P. — E. S.

Sölvesborg.

En socialdemokratisk kvinnoklubb bildades i Sölvesborg söndagen den 9 mars 1919, varvid ett tjugotal kvinnor antecknade sig. Interimsstyrelse valdes.

Konstituerande möte avhöll klubben måndagen den 14 april, varvid tre nya medlem-

mar ingingo. Styrelse valdes och utsågs därtill: Amalia Rasmusson, ordf., Josefina Danielsson, v. ordf., Lotten Stendahl, sekr., Eliana Olsson, v. sekr., och Jenny Danielsson, kassör. Till revisorer valdes: Maria Olsson, Alma Ågren och Sofia Thörnblad. Till kommissionärer för Morgonbris: Ester Bergkvist, Maria Olsson.

Mötet beslöt att klubben skulle ansluta sig till arbetarekommunen i Sölvesborg samt hålla möte första måndagen i varje månad.

Stöd arbetarepressen genom att prenumerera!

ALLMÄNNA SPARBANKEN

Högsta gällande ränta.

Några kamrater.

(Forts. fr. 1:sta sid.)

vara, svarade den entusiastiska mrs Paul, men vi vilja studera deras teorier. Vi vilja undersöka allt utan fördomar och söka oss fram till nya möjligheter för arbetarnas diktatur. Därmed menade hon emellertid, att också icke kropparbetare skulle kunna bilda sina kommittéer och sina arbetarråd. Vad som emellertid föresvävade henne var tydligen ett styrelsesätt genom olika yrkesråd. Det var något ungdomligt, trovärdigt och uppfriskande över hela hennes personlighet, hon tillhör säkert den sortens människor, som icke komma att släppa målet, hon föresatt sig, för svårigheternas skull.

Vår franska partikamrat *Alice Jouenne*, som har skrivit till oss bl. a. två brev publicerade i Morgonbris, är en eldsjäl, livlig, oförtruten, arbetsam. Hon är ordförande och sekreterare på en gång för den kommitté, som sammanhåller de socialistiska kvinnorna i Paris. Hon hade i jämförelse med det arbete, som ålåg Margaret Bondfield, endast begynnelsearbetet, det som ofta är så tröttnande, ty vad organisation angår ha ju de engelska kvinnorna kommit de franska långt i förväg. Till yrket är hon lärarinna vid en folkskola, är gift, har man och barn och hushåll att sköta om förutom organisationsarbetet, som gjordes om kvällarna och söndagarna. Och dessa långa avstånd i Paris, dessa otillfredsställande lokalförhållanden, hur försvårade icke detta arbetet. Och dock alltid glad, förtröstansfull. Hon älskade också att se ljuspunkterna i livet, hon älskade skönhetsvärdena och påpekade för mig på ett verkligt gripande sätt

Aktiebolaget Nya Banken.

Emottager insättningar till högsta gällande ränta.

huru hon älskade Paris, dess gamla kultur och särskilt dess arkitektur. Men på samma gång hörde hon ej till dem som icke kände djupt huru Frankrike lidit. Hon ville naturligtvis försoning inom den internationella världen, men hon bortsåg icke heller ifrån sitt lands lidanden.

Anna Lindhagen.

Kommissionärer betala Morgonbris.
Redovisning sker med 20 procents avdrag.

Kvinnan motarbetar sitt eget bästa

när hon avråder mannen att teckna försäkring i **DE FÖRENADE** å sitt eget eller bägge makarnas liv. Premiärbefrielse vid sjukdom och olycksfall m. fl. förmåner.

Soc.-dem. kvinnornas centralstyrelse.

Ordf.: Fru Anna Sterky, Barnhusg. 16, 1 tr. A. T. 72 90.

Korresp. sek.: Fru Agda Östlund, Upplandsgatan 61, 4 tr. A. T. Vasa 20 86.

Soc.-dem. kvinnornas samorganisations

i Sthlm styrelse sammanträder 2:a måndagen i månaden kl. 8 e. m. & Bryggeriarb.-förb. exp., Barnhusgatan 14. Ordf. och korresp fru A. Frösell, Upplandsg. 47, 4 tr. Allm tel. 286 58.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.) avhåller ordinarie möte 1:sta måndagen i varje månad kl. 8 e. m.

Obs.! Lokal i D-salen, Folkets Hus.

Styrelsen.

Stockholms Allm. Kvinnoklubbs sångkör. Repetition torsdagar kl. 8 e. m. i Folkets Hus, rum J. Beställningar mottager fröken L. Jäderlund, Allm. tel. Kungsh. 20 54, Sundbyberg 3.

Stockholms södra kvinnoklubb (soc.-dem.) avhåller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 3 tr. Södra Folkets Hus.

Ordf. fröken *Anna Svensson*, Grindsgatan 10, III, Stockholm.

Styrelsen.

Föreningen för Hembiträden i Stockholm avhåller möte 1:sta och 3:dj torsdagen i varje månad kl. 8,30 e. m. (utom juni, juli och aug.) i Folkets Hus G-sal.

Styrelsen.

Arvika soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möte 2:dra måndagen i månaden kl. 8 e. m. & Folkets Hus' C-sal.

Styrelsen.

Eskilstuna kvinnoklubb avhåller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 3.30 e. m. i Folkets Hus, rum nr 4.

Styrelsen.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möte första torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb har ordinarie möte 1:sta tisdagen i varje månad kl. 7 e. m. & lokalen Upplandsgatan 51, 1 tr. (Gustav Vasa-automaten).

Uppbörd och inskrivning varje möte.

Styrelsen.

Trädgårdsmännens Lotteri

anordnat av Sveriges Allmänna Trädgårdsförbund.

LOTTEN KOSTAR 2: 10.

Vinstlotterna inköpas så snart dragningslistan utkommit.

Lotter å 2:10 säljas hos de vanliga kommissionärerna samt kunna rekvideras direkt hos Lotteribestyrelsen på vidstående beställningssedel.

Lotteriets adress:

Riddaregatan 12, Stockholm 5.

Dragningslistan utkommer 3 & 4 veckor sedan dragningen är avslutad.

Vinstlotterna inköpas av A.-B. Leverator, Styckjunkareg. 5, Stockholm, vadan deltagarna i lotteriet tillförsäkras samma förmåner som i ett

Penninglotteri

med följande

Huvudvinster:

Vinstvärde:	Inköpes för:
Vinst nr 1 15,000 kronor	12,000 kronor kontant
» » 2 11,500 »	9,200 » »
» » 3 11,000 »	8,800 » »
» » 4 10,000 »	8,000 » »
» » 5 4,000 »	3,200 » »
» » 6 2,000 »	1,600 » »
» » 7 2,000 »	1,600 » »
» » 8 2,000 »	1,600 » »
	etc. etc.

Beställningssedel att urklippas och insändas.

Härmed rekvideras st. lottsed. till Trädgårdsmännens Lotteri, Riddareg. 12, Stockholm 5, att sändas mot postförskott, varvid kostnaden för porton och dragningslista även uttages.

..... den 1919.

Namn (tydl.):

Postadress (tydl.):